भेरीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
छिन्चु, सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ०७ संख्याः ०७ मितिः २०८१/०८/३० गते

भाग–२

भेरीगंगा नगरपालिका

भेरीगंगा नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

कार्यपालिकाबाट पारित मितिः २०८१।०८।२७

प्रस्तावनाः नगरपालिकाबाट कार्यान्वयन गरिने सार्वजनिक निर्माणसंग सम्बन्धित आयोजना/परियोजना/योजना/कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन प्रक्रियालाई व्यवस्थित बनाउनका लागि उपभोक्ता समितिहरुको दर्ता, नविकरण, नियमन एवम् खारेजी सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थागर्न वाञ्छनीय भएकोले भेरीगंगा नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ को दफा ४ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि भेरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको २०८१।०८।२७ को बैठकले यो कार्यविधि स्वीकृत गरी लागु गरिएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यो कार्यविधिको नाम उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ रहनेछ ।
(२) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाबाट पारित भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अन्य अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
(क) “अध्यक्ष” भन्नाले उपभोक्ता समितिको अध्यक्षलाई जनाउनेछ ।
(ख) “आयोजना” भन्नाले नगरपालिकाभित्र संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, नगरपालिका वा उल्लखित निकाय अन्तर्गतको पूर्ण वा आंशिक लागत

साझेदारीमा सञ्चालित आयोजना/परियोजना/योजना/कार्यक्रमलाई जनाउनेछ ।

(ग) "उपभोक्ता" भन्नाले आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने क्षेत्रभित्रका व्यक्तिलाई जनाउनेछ ।

(घ) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मतसम्भार गर्नको लागि उपभोक्ताले आफुहरु मध्येबाट गठन गरेको समितिलाई जनाउनेछ ।

(ङ) "नगरपालिका" भन्नाले भेरीगंगा नगरपालिकालाई जनाउनेछ ।

(च) "ठूला मेशिनरी तथा उपकरण" भन्नाले ठूला मेशिनरी उपकरणहरु जस्तै बुल्डोजर, एक्साभेटर जस्ता श्रममूलक प्रविधिलाई विस्थापन गर्ने खालका उपकरणलाई जनाउँनेछ ।

(छ) "सम्झौता" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन एवं मर्मतसम्भार गर्नका लागि कार्यालय र उपभोक्ता समिति बिच भएको लिखित करारनामा वा कबुलियतनामालाई जनाउँनेछ ।

(ज) "दर्ता अधिकारी" भन्नाले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउनेछ । सो शब्दले नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका संघ/संस्था दर्ता गर्ने अधिकृत समेतलाई जनाउँनेछ ।

३. **उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नुपर्नेः** (१)प्रचलित कानूनबमोजिम नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने संघीय, प्रदेश तथा नगरपालिका अन्तर्गतका आयोजनाको कार्यान्वयनका लागि गठन भएका उपभोक्ता समिति नगरपालिकामा दर्ता गर्न देहाय बमोजिमका कागजपत्र संलग्न गरी अनुसूचीः १ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको लागि निवेदन दिनुपर्नेछ। नगरपालिकाका आयोजनाको हकमा रु.१० लाख भन्दा माथिको बजेट रकमका आयोजनाका लागि अनिवार्य रुपमा उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नुपर्नेछ। दर्ता गर्दा निम्नबमोजिम कागजातहरु पेश गर्नुपर्ने छ ।

(क) दर्ता गर्ने विषयमा अधिकार प्रत्यायोजन गरेको निर्णय,

(ख) आमभेलाको निर्णय र सोको एक प्रति फोटो,

(ग) कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रतिलिपी

(घ) अनुसूची ४ बमोजिमको ढाँचामा दुई प्रति विधान ।

भेरीगंगा नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

(२) माथि उल्लेखित कागजातहरुको जावश्यक जाँचबुझ गरी दर्ता अधिकारीले सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा दर्ता प्रमाण-पत्र उपलब्ध गराउनेछ ।

४. **दर्ता नम्बर उपलब्ध गराउनुपर्ने** : दर्ता अधिकारीले आफ्नो कार्यालयमा दर्ता भएका उपभोक्ता समितिलाई दर्ता नम्बर प्रमाणपत्रमा खुलाउनु पर्नेछ ।

५. **उपभोक्ता समिति नविकरण सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) सार्वजनिक निर्माणका लागि गठन भएको उपभोक्ता समिति प्रचलित कानूनबमोजिम दर्ता भएको वा सूचीकरण भएको अवस्थामा निरन्तर रहिरहने छन् । यस्ता समितिहरु बार्षिक रुपमा नविकरण गरेको आधारमा आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न रहने छन् । नविकरण गर्नका लागि सम्बन्धित उपभोक्ताहरुको आमभेला गराई उपभोक्ता समितिलाई निरन्तरता दिने निर्णय भएको हुनुपर्नेछ ।

(२) उपभोक्ता समितिलाई निरन्तरता दिने वा नदिने विषयमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको सामान्यतया प्रथम त्रैमासिक भित्र निर्णय गर्नुपर्नेछ ।

६. **उपभोक्ता समितिको सूचीकरण गर्नेः** दर्ता अधिकारीले आफ्नो कार्यालयमा दर्ता हुन आएका उपभोक्ता समितिहरुको लगत अनुसूची ३ को ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।

७. **उपभोक्ता समितिको अनुगमन नियमन सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) नगरपालिकाले नियमानुसार दर्ता भएका उपभोक्ता समितिको अनुगमन नियमन गर्न सक्नेछ ।

(२) अनुगमन गर्ने क्रममा प्रचलित कानूनको बर्खिलाप हुने गरी कुनै कार्य गरेको पाईएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो समितिलाई सचेत गराउने वा दर्ताखारेजी वा दुवै कारवाहीको लागि आदेश दिन सक्नेछ ।

८. **अन्य संस्थाबाट समेत कार्य गराउन सकिनेः** (१)यस कार्यविधिबमोजिम उपभोक्ता समितिबाट गरिने कार्यहरु सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, सामुदायिक स्तरका सहकारी संस्थाहरु, जल उपभोक्ता संस्था, आमा समुह, कृषक समूह लगायतका कानून बमोजिम दर्ता भएका अन्य सामुदायिक संघ/संस्था वा समितिहरु जस्ता संस्थाहरुलाई आफ्नो विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित आयोजनामा स्थानीय उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट निर्णयभई आएमा यस कार्यविधिबमोजिम कार्य गराउन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अवस्थामा छुट्टै उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नुपर्ने छैन ।

९. जिम्मेवारी र अभिलेख हस्तान्तरणः (१) उपभोक्ता समिति पुनर्गठन हुँदाको अवस्थामा आर्थिक कारोवारको विवरण माइन्युट लगायतका अभिलेख पुनर्गठित समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ । आयोजना सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निर्माणसँग सम्बन्धित कागजात नगरपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ ।

१०. उपभोक्ता समितिको एकीकृत लगत राखिनेः दर्ता भएका उपभोक्ता समितिको एकीकृत लगत नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा राखिनेछ ।

११. कार्यविधिमा संशोधनः यस कार्यविधिमा नगर कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्न सक्नेछ ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेः यस कार्यविधिमा उल्लेखित मापदण्डको कुनै प्रावधानको कार्यान्वयनमा द्विविधा उत्पन्न भई कार्यान्वयनमा बाधा आइपरेमा नगरपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउ गर्न सक्नेछ ।

१३. बचाउ र लागु हुनेः (१)यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुरा यसै कार्यविधि बमोजिम र उल्लेख नभएका कुराहरू प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।

(२) यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै कुरा संघीय र प्रादेशिक कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

अनुसूची-१

(दफा ३ (१)सँग सम्बन्धित)

उपभोक्ता समिति दर्ताका लागि दिइने निवेदनको ढाँचा

मितिः

श्री दर्ता अधिकारीज्यू,
भेरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, छिन्चु, सुर्खेत

विषय : उपभोक्ता समिति दर्ता गरी पाउँ ।

प्रस्तुत विषयमा भेरीगंगा नगरपालिकाको आ.व.....................का लागि स्वीकृत ....योजना कार्यान्वयनका लागि मिति ....मा उपभोक्ता समिति गठन गर्ने निर्णय भएकोले नियमानुसार उपभोक्ता समिति दर्ताको लागि देहायका कागजात सहित यो निवेदन पेश गरेको छु । उपभोक्ता समिति दर्ता गरी पाउँ ।

उपभोक्ता समितिको नामः
उपभोक्ता समितिको ठेगानाः
अध्यक्षको नामः
अध्यक्षको सम्पर्क नं.

संलग्न कागजातहरूः

१. दर्ता गर्ने विषयमा अधिकार प्रत्यायोजन गरेको निर्णय,
२. आमभेलाको निर्णय र आम भेलाको एक प्रति फोटो,
३. कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रतिलिपी
४. अनुसुची-४ बमोजिमको ढाँचामा दुई प्रति विधान,

निवेदक.........

अनुसूची-२

(दफा ३(२) सँग सम्बन्धित)

उपभोक्ता समिति दर्ता प्रमाण-पत्र

भेरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
छिन्चु, सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

उपभोक्ता समिति दर्ता प्रमाण-पत्र

दर्ता नं. मितिः

श्री..................................
....

यसभेरीगंगा नगरपालिकाको वडा नं.......अन्तर्गत मिति.............................मा बसेको.................................टोलको सम्बन्धित उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट उपभोक्ता समिति गठन गर्ने निर्णय सहित दर्ताका लागि निवेदन प्राप्त भएको हुँदा यस कार्यालयको मिति .... को निर्णयानुसार उपभोक्ता समिति दर्ता गरी यो प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको छ ।

....
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अनुसूची-३

(दफा ६ सँग सम्बन्धित)

उपभोक्ता समितिको सूचिकरण दर्ता किताब

क्र.सं.	आयोजनाको नाम र ठेगाना	आयोजनाले समेट्ने क्षेत्र	समितिको नाम	उपभोक्ता समितिको गठन मिति	उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीको नाम	कैफियत

अनुसूची-४

(दफा ३ (१)(घ)सँग सम्बन्धित)

....उपभोक्ता समितिको विधानको नमूना

प्रस्तावना : स्थानीयस्तरमा उपलब्ध श्रम, सीप, स्रोत साधन तथा अवसरहरुलाई अधिकतम परिचालनबाट रोजगारी सिर्जना, सहभागितामूलक योजना तर्जुमा गरी आफ्नो टोल वा वस्तीको समग्र विकास मार्फत नगरको विकासमा ठोस योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले यस..................उपभोक्ता समिति गठन गरी परिचालन गर्न यो विधान बनाइएकोछ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**: (१) यस उपभोक्ता समितिको नाम ....हुनेछ ।

(२) यो विधान उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट अनुमोदन भई वडा कार्यालयको सिफारिसमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयवाट स्वीकृती भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमाः

(क) "आमभेला" भन्नाले उपभोक्ता समिति गठनको लागि राखिएको उपभोक्ताहरुको भेलालाई सम्झनुपर्छ ।

(ख) "कार्यसमिति" भन्नाले कुनैपनि योजना संचालनका लागि गठित उपभोक्ता समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

(ग) "पदाधिकारी" भन्नाले कार्यसमितिका अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष र सदस्यलाई जनाउँछ ।

(घ) "बैठक" भन्नाले उपभोक्ता समितिको बैठकलाई सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "विधान" भन्नाले .... उपभोक्ता समितिको विधानलाई सम्झनुपर्छ ।

(च) "समिति" भन्नाले यस उपभोक्ता समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

३. **संगठित संस्था हुनेः** (१) यो समिति संगठित संस्था हुनेछ ।

(२) समितिको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ साथै समितिले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाटकार्य गर्न सक्नेछ ।

(३) समितिले चलअचल सम्पति प्राप्त गर्न र उपभोग गर्नसक्नेछ तर समितिले आफ्नो अचल सम्पत्ति बिक्रि गर्न पाउने छैन । समिति विघटन भएमा सो समितिको सम्पूर्ण चल अचल सम्पत्ति पुनर्गठित उपभोक्ता समितिको हुनेछ ।

भेरीगंगा नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

४. **उपभोक्ता समितिका उद्देश्यहरुः** समितिका उद्देश्यहरु देहायबमोजिम हुनेछः

(क) स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरी कम लागतमा अधिकतम उपलब्धि हासिल गराउने,

(ख) आयोजनाको कार्यान्वयन र प्राप्त प्रतिफलसम्म लाभग्राहीहरुको समतामूलक पहुँच स्थापित गर्ने ।

५. **उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः** समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

(क) सम्झौताबमोजिमको काम तोकिएको परिणाम, गुणस्तर, समय र लागतमा सम्पादन गर्ने,

(ख) उपभोक्ताहरुलाई कार्यालयबाट प्राप्त सूचना तथा मार्गदर्शनको जानकारी गराउने,

(ग) उपभोक्ता समितिको कार्य सम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन समितिका सदस्यहरुको कार्यविभाजन तथा बाडफाँड गर्ने,

(घ) सम्झौताबमोजिमको कामको परिणाम, गुणस्तर, समय र लागतमा परिवर्तन गर्नुपर्ने भएमा कार्यालयबाट स्वीकृति लिने,

(ङ) वातावरण सन्तुलन कायम गर्दै नियमित मर्मतसम्भार मार्फत आयोजनाको दिगो व्यवस्थापन गर्ने ।

(च) आयोजना सम्पन्न पश्चात तोकिएको ढाँचाका कागजातहरु सहित समयमै फरफारकका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गर्ने ।

६. **खाता सञ्चालनः**

(१) उपभोक्ता समितिको खाता नजिकको नगरपालिकाले तोकेको पायक पर्ने बैंकमा खोलिनेछ ।

(२) समितिको खाता अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव गरी तीन जना मध्ये दुई जनाको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ । खाता सञ्चालकहरु मध्ये कम्तिमा एक जनामहिला हुनेछ ।

७. **कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकारः** कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ ।

(क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) समितिको नियमित बैठक बोलाउन निर्देशन दिने, बैठकका लागि मिति, समय र स्थान तोक्ने ।

(२) छलफल हुँदा सबैको विचार संकलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गरी निर्णयहरु लागू गर्ने, गराउने ।

(३) समितिले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।

(४) विशेष बैठकको आवश्यकता परेमा विधानबमोजिम बैठक बोलाउने ।

(५) विधानबमोजिम अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ख) उपभोक्ता समितिको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) अध्यक्षको आदेश अनुसार बैठक बोलाउने ।

(२) एक तिहाइ सदस्यले विशेष बैठकका लागि लिखित माग गरेमा विधान बमोजिम अध्यक्षको परामर्शमा बैठक बोलाउने ।

(३) छलफलका प्रस्तावका आधारमा बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गर्ने/गराउने ।

(४) तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग) कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) संस्थाको आम्दानी र खर्चको विवरण तयार पार्ने ।

(२) बैंकमा खाता सञ्चालन गर्दा संयुक्त रुपमा खाता सञ्चालन गर्ने ।

(३) संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षा गर्ने ।

८. आमभेलाको काम, कर्तव्य र अधिकार: आममेलाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

(क) कार्यसमिति गठन गर्ने र समितिलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने ।

(ख) कार्यसमितिको कुनै सदस्य वा सिंगो कार्यसमितिको विरुद्ध कुनै उजुरी भएमा निर्णय गर्ने ।

(ग) समितिको विधान संशोधन गर्ने ।

(घ) संस्थाको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने ।

(ङ) संस्थाको आर्थीक हिसाब स्वीकृत गर्ने ।

९. आर्थिक व्यवस्थापन: समितिको देहायबमोजिम आर्थीक स्रोत हुनेछ ।

(क) नगरपालिकावाट प्राप्त अनुदान ।

(ख) जनश्रमदानवाट प्राप्त हुने आम्दानी ।

(ग) संघसंस्थावाट प्राप्त नगद जिन्सी तथा अन्य आम्दानी ।

(घ) उपभोक्ता सामितिवाट आयोजना/परियोजना/कार्यक्रम/योजना/क्रियाकलापमा गरिने लागत साझेदारीको रकम ।

१०. कार्यसमितिका पदाधिकारीको राजिनामा:

(१) समितिका सदस्यहरुले आफ्नो पदबाट राजिनामा दिन चाहेमा अध्यक्ष समक्ष दिन सक्नेछन् ।

(२) अध्यक्षले आफ्नो राजिनामा सचिव मार्फत समितिको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ र सोउपर समितिले निर्णय गरेबमोजिम हुनेछ ।

११. विविध:

(१) विधान संशोधन गर्नुपर्ने भएमा कार्यसमितिले स्वीकृत गरी आमभेलामा पेश गर्नुपर्नेछ । आमभेलामा उपस्थित सदस्यहरुको कम्तिमा दुईतिहाई बहुमतबाट मात्र विधान संशोधन हुन सक्नेछ र नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनुपर्ने छ ।

(२) यो विधान प्रचलित ऐन, नियमहरुसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः खारेज हुनेछ ।

आज्ञाले,
कृष्णप्रसाद पोखरेल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत